

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2007-76

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Rahnasto, Hannu			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Terveystiedon edistämisestä kilpailukykyarviointiin : Henkilöstön hyvinvoinnin kehittäminen liiketoiminnan kontekstissa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Yleinen sosiologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2007-03-13	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 86 s., 6 liites.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimuskohteenani on suomalaisten suuryritysten tapa puhua henkilöstön hyvinvoinnista ja sen kehittämisestä. Tutkimukseni aihe liittyy laajempaan julkiseen keskusteluun, jota Suomessa on viime vuosina työelämän murroksesta käyty. Erityisesti huolenaiheiksi ovat nousseet työssä jaksaminen ja hyvinvointi.</p> <p>Perinteisesti työntekijöiden hyvinvoinnista on puhuttu 1990-luvun alusta lähtien lähinnä Tyky-toiminnan (työkykyä ylläpitävän toiminnan) käsitteen muodossa. Se, minkälaisia painotuksia tällaisten vakiintuneiden käsitteiden merkitykset milloinkin saavat, vaihtelee kuitenkin puhujatahon omien intressien sekä sosiaalisen kontekstin mukaan. Tutkimuksessa kiinnostukseni kohdistuu yritysmaailmassa tänä päivänä vaikuttaviin intresseihin ja trendeihin, koska uskon, että yrityksillä on yhteiskunnallisessa keskustelussa yhä merkittävämpi asema.</p> <p>Aineistona ovat 20 pörssiyrityksen vuosikertomukset vuosilta 2004–2005. Analyysissäni keskityn vuosikertomusten henkilöstöasioihin. Käsittelen vuosikertomuksia julkisena puheena ja aineiston käsittelyssä menetelminäni ovat retorisen analyysin keinot sekä sisällöllinen teemoittelu. Retoriikka-analyysiä sovellan niin sanotun uuden retoriikan näkökulmasta. Analyysin operatiivisina apuvälineinä toimivat Työterveyslaitoksen perinteiseen Tyky-toimintamalliin kuuluvat käsitteet: 1) työ ja työolot 2) työntekijä 3) työyhteisö ja -organisaatio sekä 4) osaaminen. Aineiston luokittelussa hyödynnän laadullisen tekstianalyysin ATLAS.ti 4.2. -ohjelmaa.</p> <p>Tutkimuksen sosiologisina lähtökohtina käytän Erving Goffmanin käsitteitä sosiaalisista esityksistä sekä Mitchell Deanin ja Nikolas Rosen käsitteitä hallinnoinnista. Tarkastelen henkilöstön kehittämisen retoriikan tarjoamia välineitä sekä ulkoisen imagon rakentumiselle että yrityksen sisäisen toiminnan hallinnoinnille.</p> <p>Tutkimustulosten perusteella henkilöstön kehittämistoiminta on liiketoiminnan kontekstissa jäsennettävissä Tyky-toiminnan mukaisilla käsitteillä, mutta käsitteiden painoarvot eivät ole perinteisen mallin mukaisessa tasapainossa. Henkilöstön hyvinvoinnin kehittäminen on tämän päivän yritysmaailmassa asettumassa osaksi kilpailukykyretoriikkaa, jossa kehittämisen painopiste on terveydellisten tekijöiden sijaan aineettomien pääomien, erityisesti osaamisen ja työyhteisön kehittämisessä. Imagon rakennusaineiksi yritykset tarjoavat henkilöstöstä ja hyvinvoinnista puhuessaan järjestelmiä, mittareita ja ohjelmia. Tämä viittaa hyvin teknis-rationaaliseen käsitykseen henkilöstön kehittämisestä. Kilpailukykyvallan mukainen henkilöstön kehittämisdiskurssi välittyy työntekijöille erityisesti kahden hallinnan mekanismin välityksellä. Ensimmäisenä mekanismina toimii sosiaalisen toiminnan järjestelmällistäminen, jossa sosiaalista toimintaa ohjataan talouden retoriikasta lainatuin mittarein ja pyritään erilaisin järjestelmin selkiyttämään tiettyjä (tulos-) tavoitteita vastaaviksi.</p> <p>Toisena mekanismina esiintyy yritysten luoma yhteisöllisyys. Aineiston perusteella henkilöstön kehittäminen kohdistuu voimakkaasti työyhteisöön, mutta teksteistä tulee ilmi yhteisöllisyys, joka toimii pikemminkin rationaalisena hallinnoinnin tekniikkana kuin kehittämiskohteena. On syytä olettaa, että yritykset ovat tällä hetkellä osittain itse aiheuttamallaan tavalla pakotettuja rakentamaan me-henkeä ja emotionaalisia suhteita luomaan vastapainoa ja sisäistä koheesiota sosiaalisen toiminnan järjestelmällistämisen ja arvioinnin mukanaan tuomalle yksilöllistämislle.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords työelämä henkilöstö työntekijät työhyvinvointi hyvinvointi kehittäminen liiketoiminta työkyky TYKY-toiminta kuntoutus kilpailukyky			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			